

Kulturdepartementet

postmottak@kud.dep.no

Oslo, 31. august 2016.

Innspill til høring om forslag til ny åndsverklov.

HLF (hørselshemmedes Landsforbund) takker for invitasjon til å komme med tilbakemeldinger og overbringer med dette våre innspill til forslag til ny åndsverklov.

HLF er Norges største organisasjon for mennesker med funksjonsnedsettelse med rundt 60 000 medlemmer. 14,5 % av Norges befolkning over 20 år¹ har en hørselshemming som påvirker hverdagen, som sosial isolasjon og frafall fra utdanning og arbeidsliv. En del av disse har behov for omfattende rehabilitering, mens andre trenger tilrettelegging, hjelpemidler og kunnskap i å mestre sin hverdag. Gruppen hørselshemmet er mangfoldig og stadig flere rammes av hørselsnedsettelse. Anslag viser at det i 2020 vil være om lag en million av Norges befolkning som vil ha en hørselsutfordring²

—

Eksemplar fremstilling for hørselshemmede

For HLF er det viktig at lovens tekst som omhandler eksemplar fremstilling til privat bruk og til bruk for personer med nedsatt funksjonsevne er tydelige og ivaretar hørselshemmedes behov. Vi mener det fortsatt er et klart behov for avgrensingsbestemmelser i åndsverksloven for å sikre rett til eksemplar fremstilling til fordel for personer med nedsatt funksjonsevne.

Departementet etterspør høringsinstansenes syn på om det fortsatt er behov for bestemmelsen om mulighet for å gjengi utgitt litterært eller vitenskapelig verk på film, med eller uten lyd, for hørselshemmede. Vi mener og at det er behov for denne bestemmelsen i lys av den teknologiske utvikling, og hørsels- og talehemmedes særlige behov.

Lyd og tekst fremføres i dag i stadig nye varianter på flere kanaler. Eksempelvis legger en del studiesteder ut forenklet film av forelesninger i form av lydfiler kombinert med forelesningspresentasjoner. Gjeldende rett sier at ordinær teksting av film ikke er nok tilrettelegging for at en skal kunne si at verket er «bestemt til bruk» av denne gruppen. HLF mener at stadig nye måter å presentere informasjon i lyd og bilde gjør at hørselshemmede kan falle mellom to stoler og ikke få tak i informasjonen. Her blir teksting nettopp det tiltaket som sikrer at også hørselshemmede kan få adgang til informasjonen.

¹ Engdahl B, Tambs K, Borchgrevink HM, Hoffman HJ. Screened and unscreened hearing threshold levels for the adult population: Results from the Nord-Trøndelag Hearing Loss Study. Int J Audiol. 2005; 44:213-30.
http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=239&trq=Content_6496&Main_6157=6263:0:25.6102&MainContent_6263=6496:0:25.6109&Content_6496=6178:50246:25.6109:0:6562:14:::0:0

² Hearing impairment among adults (HIA). Oslo: Senter for medisinsk metodevurdering, Sintef – a report of a joint project, 2001

Andre eksempler er streaming av pressekonferanser, konferanser og forelesninger eller store sportssendinger ol. Vi har sett nye måter å kombinere tekst og bilde, men da teksten ikke er i sanntid så er det de hørselshemmede som er gruppen som ikke likestilles med andre.

HLF ber om at departementet vurderer bruk av tekst som tilretteleggingstiltak for hørselshemmede, og spesielt bruk av tekst for hørselshemmede hvor også lydbildet tolkes og gjengis (for eksempel forklarende tekst om hvem som snakker og ikke bare hva som sies). Den nye måten å presentere informasjon, kommunikasjon og samfunnsdebatt på nye sendeflater gjør at hørselshemmedes behov for tilgang til informasjon må sikres.

Hørselshemmedes interesser

HLF imøteser ønsket om at ny lov skal klargjøre og forenkle reglene for bruk av åndsverk. Det er positivt at forslaget er basert på at det skal være en rimelig balanse mellom rettighetshavernes og brukernes interesser.

For hørselshemmede er det viktig at lovteksten er klar og tydelig. Vi har respekt for rettighetshavernes interesser, men hørselshemmede erfarer dessverre av og til at de nektes adgang til informasjon og mulighet til å delta fordi rettighetshavere nekter de adgang til materiell.

Et eksempel på dette er for eksempel at forelesere på universitet og høyskoler nekter hørselshemmede tilgang til forelesningsmateriell med begrunnelse i at dette er deres åndsverk og de ikke ønsker dette. HLF er kjent med at hørselshemmede studenter har møtt en slik bruk av åndsverksloven, noe vi mener er uheldig.

Vi ønsker dere lykke til i det videre arbeidet. HLF ønsker å være en medspiller med det offentlige i dette arbeidet, og ser frem til å arbeide videre med dette feltet. Ta gjerne kontakt på vale@hlf.no hvis uklarheter eller andre spørsmål.

Med vennlig hilsen for HLF

Merete J. Orholm
Leder interessepolitisk avdeling

Marte Oppedal Vale
Interessepolitisk rådgiver